

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – W kierunku wszechstronnego wdrożenia odnowionej europejskiej strategii dla regionów najbardziej oddalonych

(2018/C 176/05)

Sprawozdawca: Fernando CLAVIJO BATLLE (ES/ALDE), przewodniczący rządu regionalnego Wysp Kanaryjskich

Dokument źródłowy: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego w sprawie silniejszego i odnowionego partnerstwa strategicznego z regionami najbardziej oddalonymi UE

COM(2017) 623 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Przypomina, że regiony najbardziej oddalone, na które składa się osiem wysp i archipelagów na Karaibach, Oceanie Indyjskim i Oceanie Atlantyckim oraz odizolowany obszar na kontynencie, w dżungli amazońskiej, obejmują sześć francuskich wspólnot zamorskich (Gujana Francuska, Gwadelupa, Martynika, Majotta, Reunion i Saint Martin), dwa autonomiczne regiony Portugalii (Azory i Madera) i jedną wspólnotę autonomiczną Hiszpanii (Wyspy Kanaryjskie), gdzie występują szczególne ograniczenia wymienione w art. 349 TFUE, których trwałe i łączny charakter poważnie utrudnia ich rozwój gospodarczy i społeczny.
2. Uznaje wyjątkowe bogactwo ekosystemów regionów najbardziej oddalonych, wielki potencjał tych regionów w dziedzinie rozwoju energii ze źródeł odnawialnych i w dziedzinie zrównoważonej turystyki oraz działalności w zakresie badań morskich i nadmorskich, środowiskowych, kosmicznych, astronomicznych, wulkanologicznych, oceanograficznych i rolnych, a także ich bogate dziedzictwo kulturowe.
3. Podkreśla, że pomimo wyzwań, z jakimi borykają się te regiony z najbardziej oddalonymi granicami Europy, oferują one możliwości rozwoju przedsiębiorczości w takich sektorach jak błękitna, zielona, biała i srebrna gospodarka, oraz przejście w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, które mają wielki potencjał w zakresie wzrostu i rozwoju zatrudnienia.
4. Przyjmuje z zadowoleniem odnowienie zaangażowania UE w stosunku do jej regionów najbardziej oddalonych i dostrzega starania Komisji, jeśli chodzi o uwzględnienie propozycji regionów najbardziej oddalonych przedstawionych w ich wspólnym memorandum w sprawie nowego impulsu we wdrażaniu art. 349 TFUE. Uważa, że takie wsparcie, szczególnie istotne w trudnym dla UE momencie, stanowi potwierdzenie zdecydowania instytucji europejskich, jeśli chodzi o lepsze dostosowanie do realiów regionów najbardziej oddalonych.
5. Przypomina, że nowy komunikat Komisji w sprawie regionów najbardziej oddalonych wpisuje się w ramy refleksji UE na temat jej przyszłości i kształtu przyszłego okresu programowania, mając u swoich podstaw wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z grudnia 2015 r., w którym ostatecznie wyjaśniono zakres art. 349 TFUE jako niezależnej i wystarczającej podstawy prawnej dla regionów najbardziej oddalonych.
6. Uważa, że nowy komunikat powinien umożliwić sprostanie wyzwaniu systematycznego stosowania art. 349 TFUE, godząc trzy cele: równość szans, konkurencyjność i zasięg zewnętrzny – trzy nierozzerwalne wymiary, które powinny stać się wyznacznikami każdej ambitnej polityki publicznej na rzecz regionów najbardziej oddalonych, wyposażonej w instrumenty gwarantujące równość praw ich obywateli.
7. Ubolewa nad faktem, że w nowym komunikacie nie poruszono tematów o zasadniczym znaczeniu dla regionów najbardziej oddalonych, takich jak oddziaływanie polityki spójności, konkretne dostosowania w dziedzinie usług socjalnych i zatrudnienia, polityka transportowa, czy też przyszłość systemów podatkowych i taryfowych w regionach najbardziej oddalonych, mających zasadnicze znaczenie dla ich rozwoju.
8. Wyraża zadowolenie z powodu przyjęcia podejścia opartego na zasadzie pomocniczości, lecz wyraża ubolewanie z powodu braku jasności co do rozróżnienia poszczególnych szczebli decyzyjnych i informacji na temat działań prowadzonych przez każdy z nich.

9. Przyjmuje z zadowoleniem decyzję Komisji o wzmocnieniu jej partnerstwa z regionami najbardziej oddalonymi, dzięki któremu będą one mogły maksymalnie rozwinąć swój potencjał i w pełni korzystać z przynależności do UE, przy uwzględnieniu ich obaw i opinii przekazywanych w ramach stałego dialogu. Silniejsze partnerstwo między regionami najbardziej oddalonymi, państwami, do których te regiony należą, instytucjami europejskimi, EBI i podmiotami sektora prywatnego ma zasadnicze znaczenie. W tym kontekście organizowane co dwa lata fora poświęcone regionom najbardziej oddalonym wykazały swoją skuteczność, jeśli chodzi o stworzenie możliwości wypowiedzi dla wszystkich zainteresowanych podmiotów, wobec czego koniecznie należy je utrzymać.

10. Zwraca uwagę na ciągłą konieczność realizacji badań wpływu ex ante wniosków ustawodawczych na regiony najbardziej oddalone, aby przewidzieć dostosowane do nich środki. Ma nadzieję, że wraz z nową dynamiką nastąpi rzeczywiste uznanie tej konieczności.

11. Jednocześnie przyjmuje do wiadomości rezolucję Parlamentu Europejskiego z lipca 2017 r. w sprawie promowania spójności i rozwoju w regionach najbardziej oddalonych UE: wykonanie art. 349 TFUE, a także wkład trzech zainteresowanych państw.

Regiony najbardziej oddalone jako jedne z najważniejszych wyzwań dla Europy

12. Ponawia wezwanie do wzmocnienia wymiaru społecznego UE i oczekuje, że w europejskim filarze praw socjalnych zostaną uwzględnione problemy, których doświadczają takie regiony jak regiony najbardziej oddalone, a których przejawy obejmują jedne z najwyższych w UE wskaźniki bezrobocia (w szczególności wśród osób młodych), pogłębianie się nierówności i wysokie wskaźniki wykluczenia społecznego, wskazujące na trudności, z jakimi borykają się one w dziedzinie zatrudnienia, co prowadzi do znacznego niezadowolenia społecznego, jak wykazały protesty w Gujanie.

13. Stwierdza, że w regionach najbardziej oddalonych kryzys miał znaczne skutki negatywne, czyniąc je jednymi z najbardziej dotkniętych obszarów UE z uwagi na ich cechy strukturalne: niestabilność gospodarczą, wysokie wskaźniki bezrobocia i wysoki odsetek osób aktywnych zawodowo posiadających niskie kwalifikacje.

14. Ubolewa nad faktem, że pomimo włączenia osi społecznej do swojej strategii z 2012 r. Komisja nie uwzględniła w niej propozycji dostosowań lub konkretnych działań w zależności od szczególnych cech regionów najbardziej oddalonych, aby umożliwić zróżnicowane traktowanie tych regionów w ramach programów europejskich.

15. Pozytywnie ocenia zobowiązanie Komisji do oceny, czy uzasadniona jest szczególna alokacja w ramach EFS dla regionów najbardziej oddalonych. Szczególny charakter uznany w art. 349 TFUE stanowi mocną podstawę dla tej alokacji. W związku z tym Komitet popiera wniosek Parlamentu i regionów najbardziej oddalonych o włączenie jej do najbliższego wniosku ustawodawczego dotyczącego EFS.

16. Przyjmuje z zadowoleniem proaktywne działania regionów najbardziej oddalonych polegające na utworzeniu sieci regionów najbardziej oddalonych w dziedzinie zatrudnienia, której celem jest opracowywanie propozycji i projektów mających zaradzić niedoborowi działań europejskich w tej dziedzinie.

17. Zgadza się co do tego, że pomimo poczynionych postępów regiony najbardziej oddalone nadal borykają się z poważnymi wyzwaniami, wzmagającymi się w wyniku zmiany klimatu, globalizacji oraz cyklicznych kryzysów w gospodarce światowej. Podziela przekonanie Komisji o wyraźnej konieczności zwiększenia starań, aby regiony te mogły w pełni korzystać z zalet ich przynależności do UE.

18. Wzywa do uwzględnienia konsekwencji wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE w skali regionalnej, jeśli chodzi o swobodny przepływ osób, towarów i usług, co w znacznym stopniu dotyczy regionów, w szczególności regionów najbardziej oddalonych, z uwagi na fakt, że utrzymują one rozległe stosunki ze Zjednoczonym Królestwem i współpracują z terytoriami stowarzyszonymi z tym państwem w takich dziedzinach jak turystyka czy produkty tradycyjne.

19. Zauważa, że niektóre z regionów najbardziej oddalonych doświadczają wzmoczonej imigracji nieuregulowanej, w szczególności w przypadku małoletnich bez opieki, co wiąże się ze znacznymi problemami w zarządzaniu.

20. Przypomina, że regiony najbardziej oddalone są granicami zewnętrznymi Europy na obszarach, na których są położone, i zauważa, że różnice w rozwoju w porównaniu z krajami sąsiadującymi sprzyjają przepływowi migracyjnym.

21. Przypomina, że regiony najbardziej oddalone charakteryzują się cechami, które łącznie czynią je szczególnie wrażliwymi na skutki zmiany klimatu. Są szczególnie narażone na skutki zjawisk naturalnych, które występują coraz częściej i mają coraz częściej ekstremalny charakter, czego dobrym przykładem są tragiczne konsekwencje przejścia huraganu Irma przez regiony najbardziej oddalone znajdujące się na Karaibach, w szczególności Saint-Martin.

22. Przyjmuje z zadowoleniem wnioski Komisji dotyczące wzmocnienia wymiaru regionów najbardziej oddalonych w Instrumencie Finansowym na rzecz Środowiska i opracowania analizy na temat stosowania Europejskiego Funduszu Solidarności w tych regionach oraz oczekuje, że będzie ona uwzględniać trudności w dostępie do tego Funduszu.

Regiony najbardziej oddalone jako szansa dla Europy. Laboratorium do testowania innowacyjnych projektów

23. Stwierdza, że błękitna gospodarka ma ogromny potencjał w zakresie wzrostu i rozwoju zatrudnienia w UE, w szczególności dla regionów najbardziej oddalonych, ponieważ stanowią one wzmocnienie morskiego wymiaru Europy i mają zasadnicze znaczenie dla międzynarodowego zarządzania oceanami.

24. Wyraża zadowolenie, że w nowym komunikacie uznano, że korzystanie z energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności morskich, jest nadal niewystarczająco rozwinięte, i wzywa do zapewnienia koniecznego wsparcia w celu wzmocnienia tych sektorów, mając na uwadze, że regiony najbardziej oddalone są w pełni uprawnione do odgrywania przewodniej roli w tej dziedzinie.

25. przyjmuje z zadowoleniem wezwanie państw członkowskich do uwzględnienia w ich ustawodawstwie krajowym specyficznego charakteru regionów najbardziej oddalonych, aby wspierać rozwój w zakresie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej.

26. Popiera inicjatywę UE dotyczącą czystej energii na wyspach i wzywa regiony najbardziej oddalone, których systemy energii elektrycznej są w pełni odizolowane, by czynnie się w nią zaangażowały w ramach sieci regionów najbardziej oddalonych w dziedzinie energetyki.

27. W tym kontekście zwraca się do Komisji, by przedstawiła propozycję nowego instrumentu szczegółowego mającego na celu zrekompensowanie dodatkowych kosztów związanych z produkcją i magazynowaniem czystej energii.

28. Zauważa, że regiony najbardziej oddalone dysponują wyjątkową różnorodnością biologiczną, która stanowi blisko 80 % europejskiej różnorodności biologicznej, i należą do 34 miejsc uważanych za kluczowe dla równowagi ekologicznej Ziemi.

29. Pochwala zaangażowanie regionów najbardziej oddalonych w rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym i przypomina, że przejście do niej wymaga znacznych inwestycji, w szczególności na potrzeby zwiększania świadomości ludności, rozwoju infrastruktury oraz działań w zakresie badań naukowych i innowacji.

30. Przyjmuje z zadowoleniem zapowiedź zaproponowania w ramach programu prac LIFE 2018–2020 rozdziału poświęconego gospodarowaniu odpadami w regionach najbardziej oddalonych i wsparcia dla nich, aby stały się laboratoriami do celów testowania projektów pilotażowych związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym, a także zamiar wprowadzenia przepisów ułatwiających transport odpadów w celu ich przetwarzania do sąsiednich państw.

31. Przypomina Komisji o konieczności dostosowania aktualnych kryteriów selekcji do programu LIFE+ do realiów regionów najbardziej oddalonych w najbliższym okresie programowania.

32. Przyjmuje do wiadomości zamiar Komisji, aby zapewnić wsparcie na rzecz zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego wykorzystania usług ekosystemowych i przystosowania do zmiany klimatu w regionach najbardziej oddalonych w ramach nowego programu specjalnego mającego zastosowanie do wszystkich regionów najbardziej oddalonych oraz bezpośredniego zarządzania przez Komisję w partnerstwie z regionami.

Wspieranie równości szans: solidarność europejska i dostosowane instrumenty

33. Uważa, że działania dostosowawcze w obszarze społeczno-gospodarczym, jakich muszą dokonywać regiony najbardziej oddalone, powinny być nadal wspierane finansowo przez UE i zostać uwzględnione w projektach nowej strategii europejskiej na okres po 2020 r.

34. Przypomina, że EUWT może stanowić odpowiednie narzędzie do wspierania możliwości i działań w zakresie współpracy w dalej położonych regionach, takich jak regiony najbardziej oddalone.

35. Wspiera inicjatywę ułatwienia dostępu regionów najbardziej oddalonych do EFIS za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu w ramach Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego EBI.

36. Wzywa Komisję do zachowania spójności, jeśli chodzi o jej koncepcję pomocy państwa dla regionów najbardziej oddalonych, i do uwzględniania specyfiki tych regionów we wszystkich wytycznych, w ścisłej koordynacji z pozostałymi kierunkami polityki europejskiej.

37. Uważa, że zróżnicowane dziedzictwo kulturowe regionów najbardziej oddalonych oraz ich sektory kultury i sektory kreatywne mogą mieć znaczący wpływ na gospodarkę pod względem zatrudnienia oraz że posiadają znaczny potencjał rozwoju, uwarunkowany zwiększonymi kosztami związanymi z ich oddaleniem, które ogranicza obieg dzieł i artystów. Wzywa Komisję, by do przyszłego programu w dziedzinie kultury włączyła oś dotyczącą mobilności na szczeblu europejskim ze szczegółowymi środkami dla regionów najbardziej oddalonych.

38. Docenia fakt, że regiony najbardziej oddalone korzystają z największej kwoty pomocy przeznaczonej na potrzeby mobilności w ramach programów kształcenia i szkoleń, i uważa za stosowne utrzymanie jej w przyszłości. Ponadto przyjmuje z zadowoleniem możliwość rozszerzenia jej na państwa trzecie.

39. Uważa to za krok naprzód, że utworzono narzędzie monitorujące postępy regionów najbardziej oddalonych, jeśli chodzi o stopniową integrację z jednolitym rynkiem, oraz zapowiedź uwzględniania szczególnych potrzeb przedsiębiorstw z regionów najbardziej oddalonych w nowych strategiach programu COSME w celu wsparcia ich umiędzynarodowienia.

Wspieranie większego wzrostu: polityka na rzecz konkurencyjności w służbie projektów regionalnych

40. Podkreśla, że rolnictwo jest sektorem o zasadniczym znaczeniu dla gospodarki, środowiska, planowania przestrzennego i zatrudnienia w regionach najbardziej oddalonych, co uznała UE, wprowadzając zasady szczególnego traktowania za pośrednictwem programu POSEI i przewidując konkretne odstępstwa w ramach WPR, oraz wnioskuje o ich utrzymanie.

41. Uważa, że postępująca liberalizacja europejskiego i międzynarodowego rynku rolnego produktów zbieżnych z produkcją w regionach najbardziej oddalonych stopniowo osłabia ich konkurencyjność. Uważa, że – oprócz innych czynników strukturalnych – należy przewidzieć zwiększenie środków finansowych w ramach POSEI, aby sprostać tym wyjątkowym okolicznościom.

42. Przypomina Komisji, że powinna włączać do porozumień handlowych negocjowanych z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi odrębne rozdziały dotyczące każdej kwestii mające szczególne znaczenie dla regionów najbardziej oddalonych, jak przewidziano w rozporządzeniu nr 228/2013 z dnia 13 marca, oraz zwraca uwagę na konieczność systematycznego włączania do wspomnianych porozumień klauzul wyłączających w odniesieniu do produktów wrażliwych.

43. Uważa za konieczne, w ramach porozumień dwustronnych podpisywanych z państwami Ameryki Łacińskiej w odniesieniu do importu bananów, rozszerzenie mechanizmu stabilizacji na okres po roku 2020, automatyzacji jego działania oraz dokonania oceny jego oddziaływania na inne porozumienia i typy produkcji.

44. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję Komisji, aby rozważyć możliwość dopuszczenia pomocy państwa w związku z budową nowych statków w regionach najbardziej oddalonych na warunkach zapewniających zrównoważone rybołówstwo, i uważa za niezbędne przyjęcie środków wsparcia w celu umożliwienia finansowania łodzi wykorzystywanych w tradycyjnym rybołówstwie przybrzeżnym w regionach najbardziej oddalonych, zgodnie z rezolucją Parlamentu Europejskiego z dnia 27 kwietnia 2017 r.

45. Przypomina, że sektor rybołówstwa i akwakultury ma duży potencjał z punktu widzenia wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy w tych regionach, a nie jest wspierany w wystarczającym stopniu. Ponadto zarządzanie lokalne w tym sektorze ma bezpośredni pozytywny wpływ na trwałość zasobów.

46. Przyjmuje z zadowoleniem decyzję Komisji o rozważeniu możliwości wprowadzenia szczególnych środków, w tym systemu rekompensat dla regionów najbardziej oddalonych, w ramach nowych programów i zwraca uwagę na zapotrzebowanie tych regionów na przywrócenie niezależnego programu rekompensaty zwiększonych kosztów, wspieranego szczegółowymi przepisami, budżetem i zarządzaniem, służącego do wspierania rybołówstwa i akwakultury w regionach najbardziej oddalonych.

47. Ubolewa nad faktem, że w nowym komunikacie nie uwzględniono polityki spójności, którą bez wątpienia uznaje za główny czynnik wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. Oczekuje, że Komisja uwzględni w należyty sposób regiony najbardziej oddalone przy przeglądzie tej polityki.

48. Ponownie wyraża poparcie dla wzmocnienia i uproszczenia polityki spójności po roku 2020 i skoncentrowania na jej głównym celu, jakim jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju i równości szans na wszystkich terytoriach UE. Uważa w związku z tym, że szczególne traktowanie regionów najbardziej oddalonych w ramach tej polityki powinno zostać utrzymane.

49. Ubolewa nad faktem, że dodatkowa indywidualna alokacja w ramach EFRR mająca zasadnicze znaczenie dla regionów najbardziej oddalonych nie została odpowiednio rozwinięta w komunikacie, oraz popiera jej utrzymanie i wzmocnienie, ponieważ jej celem jest eliminacja ograniczeń strukturalnych w regionach najbardziej oddalonych, które ograniczają ich konkurencyjność i rozwój.

50. Przypomina swoje stanowisko, zgodnie z którym instrumenty finansowe nie mogą zastąpić dotacji, które mają zasadnicze znaczenie dla konwergencji regionów najbardziej oddalonych w obrębie UE. W każdym przypadku wspomniane instrumenty nie mogą mieć charakteru obowiązkowego, a jedynie opcjonalny.

51. Wyraża ubolewanie, że Komisja nie przedstawia przekonujących rozwiązań ani propozycji na przyszłość dotyczących problemów, z którymi borykają się regiony najbardziej oddalone, w ramach programów europejskiej współpracy terytorialnej, w związku z czym uważa za konieczną całościową zmianę podejścia.

52. Ponownie wskazuje na przydatność strategii inteligentnej specjalizacji i przyjmuje z zadowoleniem niedawne dynamiczne połączenie wspomnianych strategii w sieć obejmującą regiony najbardziej oddalone.

53. Z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji, aby regiony najbardziej oddalone stały się bazą eksperymentalną, platformą w dziedzinie transferu technologii i miejscem testowania innowacyjnych rozwiązań w swych obszarach doskonałości.

54. Popiera inicjatywę Komisji podjętą w ramach programu „Horyzont 2020” w odniesieniu do regionów najbardziej oddalonych i zaznacza, że będzie uważnie śledzić konkretne działania na rzecz tych regionów wynikające z tej inicjatywy w przyszłym programie UE w zakresie badań naukowych po roku 2020.

55. Zwraca szczególną uwagę na strategiczne znaczenie dostępności (transportu, energii i telekomunikacji) dla regionów najbardziej oddalonych, które jest zasadnicze dla wewnętrznego rozwoju tych regionów, oddalonych i odizolowanych od kontynentu europejskiego, oraz dla zagwarantowania równego traktowania ich obywateli.

56. Przyjmuje z zadowoleniem inicjatywę rozpoczęcia badania dotyczącego lepszego określenia i rozpoznania ilościowego potrzeb regionów najbardziej oddalonych w zakresie łączności, które powinno uwzględnić wszystkie instrumenty prawne i finansowe służące do tego celu.

57. Podkreśla znaczenie regionów UE zmagających się z wyzwaniami geograficznymi i demograficznymi, takich jak regiony najbardziej oddalone, a także ich szczególne potrzeby. Wzywa Komisję Europejską do zwrócenia szczególnej uwagi na wpływ unijnych polityk i programów w zakresie mobilności na takie regiony i do opublikowania zielonej księgi na ten temat ⁽¹⁾.

58. Przypomina, że porty lotnicze i morskie są jedynymi punktami wjazdu do regionów najbardziej oddalonych i wyjazdu z nich, które pełnią istotną funkcję społeczną. Przyjmuje z zadowoleniem możliwość finansowania inwestycji w tych portach w uzasadnionych przypadkach oraz możliwość udzielania pomocy na potrzeby ich funkcjonowania.

59. Wzywa Komisję, aby w ramach przeglądu priorytetów TEN-T zbadała sposób, w jaki można rozpoznać i uwzględnić szczególne potrzeby regionów najbardziej oddalonych w tej dziedzinie, w szczególności w zakresie autostrad morskich, co umożliwi realizację projektów, które poprawią połączenia między nimi i ich państwami członkowskimi lub między regionem najbardziej oddalonym a terytoriami sąsiadującymi na danym obszarze geograficznym.

Zwiększenie atrakcyjności regionów najbardziej oddalonych i wspieranie ich działań w kontekście regionalnym i międzynarodowym

60. Zauważa, że w celu zwiększenia atrakcyjności regionów najbardziej oddalonych i wzmocnienia ich zdolności do działania w najbliższym otoczeniu należy uwzględnić warunki geograficzne tego obszaru we wszystkich kierunkach polityki UE, co będzie sprzyjać spójności między wymiarem wewnętrznym i zewnętrznym tych kierunków polityki.

61. Uznaje, że regiony najbardziej oddalone mogą stać się siłą napędową rozwoju gospodarczego w swym obszarze geograficznym i skutecznym pośrednikiem zwiększania wpływu UE na świecie, a zwłaszcza jej polityki rozwoju, gdyż posiadają niewątpliwy potencjał, który nie jest w wystarczającym stopniu wykorzystywany.

62. Będzie uważnie śledzić dalsze działania podejmowane w związku z przedstawionym pomysłem rozważenia ukierunkowania nowych inwestycji UE na projekty priorytetowe i projekty na większą skalę w basenach geograficznych regionów najbardziej oddalonych i zbadania możliwości tworzenia wspólnych programów regionami najbardziej oddalonymi a ich sąsiadami.

63. Ubolewa nad brakiem ambitnych i spójnych ram strategicznych promowanych przez Komisję, które sprzyjałyby umiędzynarodowieniu gospodarki w tych regionach.

64. Przyjmuje z zadowoleniem uznanie roli przeprowadzania „ocen oddziaływania terytorialnego” w celu opracowania i rozważenia nowych wniosków ustawodawczych i międzynarodowych porozumień handlowych. Uważa, że organy władzy i eksperci w regionach najbardziej oddalonych muszą systematycznie uczestniczyć w ocenie ewentualnego oddziaływania terytorialnego inicjatyw europejskich.

⁽¹⁾ Opinia KR-u w sprawie mobilności w regionach zmagających się z wyzwaniami geograficznymi i demograficznymi (CdR 1691/2014).

65. Zwraca szczególną uwagę na trudności w osiągnięciu synergii między EFRR a EFR i podkreśla znaczenie umożliwienia tworzenia projektów współpracy strukturalnej o prawdziwej wartości dodanej.

Wnioski

66. Uważa, że cel uwzględniania w większym stopniu regionów najbardziej oddalonych w unijnej polityce i unijnych inicjatywach nadal stanowi wyzwanie, które należy dostosować do wyzwań związanych z projektem europejskim.

67. Stwierdza, że zasadnicze znaczenie ma systematyczne i dogłębne stosowanie art. 349 TFUE na początkowych etapach procesu decyzyjnego, aby uzyskać odpowiednie dostosowanie do realiów regionów najbardziej oddalonych.

68. Będzie uważnie śledzić proces wdrażania nowego komunikatu i realizacji przedstawionych w nim propozycji na przyszłość.

Bruksela, dnia 31 stycznia 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
